

DOKUMENTUM

MOLNÁR FERENC LEVELE DARVAS LILIHEZ*

L. D. Wien¹

1925 tavasz²
péntek éjszaka

Drága szívem,

ma este korán jöttem haza, egy kicsit tetszelegtem magamnak abban, hogy bár még egy világ választ el attól, hogy érdeklődjél az ilyesmi iránt, mégis úgy teszek, mintha a kedvedre cselekedném. Már most egyedül, itthon, azt csinálom, amit csinálnék, ha te velem volnál: veled foglalkozom. Nem fogok telefonálni neked ma, – éreztem, hogy nem esik jól neked. Olvasd ezt, ha akarod. Csak várom, hogy az ígéretedet beváltod, sok újat és okosat, jót és örömet teszek el neked arra az ígért napra és beszélgetésre. Örömed és büszkeséged lesz benne, nyugalmad és megtisztulásod. Soha olyan okos és olyan szerencsés nem voltál, mint mikor ezt a beszélgetést elhatároztad, meg fogod látni.

Drága fiam, még ebben a vérfürdőben sem esett jól, hogy doktor Feleki³ egy új élet ígéretének riportjával jött a Fészekbe és kifejezte hitetlenségedet. Én olyan komolyan vettem azt, hogy őt ne avassuk be ebbe a mi végtelen szenvedésünkbe. De ha te így akartad, így van jól.

Aranyom, egypár gondolatomat írom ide.

*A levél Darvas Lili hagyatékából származik és a Petőfi Irodalmi Múzeum kéziratárában található. (Növedéki napló száma: 1977/75.)

¹ Ceruzafeljegyzés Molnár Ferenc kézírásával.

² Ceruzafeljegyzés Darvas Lili kézírásával.

³ Dr. Feleky Géza (1890–1936) író, újságíró, a Világ, majd a Magyar Hírlap és a Pesti Napló munkatársa, a haladó polgárság egyik képviselője.

Mester úr⁴ egy hiszterikus rohamot produkált csütörtökön este. Talán, miután elmentem, lement a láza. Én azóta nem láttam, nem tudok róla semmit. Ő rossz passzban van. Miklós Andort⁵ lebeszélte Rákosi Jenőről,⁶ – Darvas Lilit lebeszélte Molnár Ferencről. Az elsővel már véresen megbukott. A másodikkal is bukjon meg véresen. Én csináltam belőle bírót, úgy kell nekem.

Szívem, hol veszi ő az eszet és a szívet, hogy két olyan embert megértsen, mint aminők mi vagyunk? Drága szívem, hol veszik ők mind az értelmet, az ösztönt és a vérző érzést, hogy ezt a mi vergődésünket megértsék? Büszkeségem és dacom az egész világgal szemben, te drága gyermekem, hogy én egy ilyen párduccal akarok élni, mint te. Én nem akarok belőled feleség-tehetséget csinálni. Én tudom, hogy ki vagy. Én veled sírok a te nagy nosztalgiádon a sima élet után, mert én se bírom a sima életet, én is csak reménytelen szerelmese vagyok. Ahogy te nem szeretted az én lakásomat, én éppúgy megsirattam minden nap. Ahogy te szeretnél ebben a városban maradni, én éppúgy szenvedek azért, hogy elbolyonghassak innen. Ahogy neked nem kell, ami megvan, én éppúgy kínlódom az után, ami nincs. Engem bedöglesztett a langyos pocsolóba egy rossz év, én éppolyan sírva és ordítva kívánczodom belőle ki, mint te. Nem azért kapaszkodom

⁴ Mester Sándor (1875–1958) újságíró, 1901-től a Pesti Napló munkatársa, majd felelős szerkesztője. Molnár Ferenc szűkebb baráti köréhez tartozott.

⁵ Miklós Andor (1880–1933) újságíró. 1910-ben alapította Az Est c. lapot. Később az Athenaeum vezérigazgatója, az ú.n. „Est-lapok”-korszak vezetője, a liberális nagypolgárság sajtójának vezéralakja volt.

⁶ Rákosi Jenő (1842–1929) újságíró, publicista. Mint a Budapesti Hírlap főszerkesztője és kiadótulajdonosa, irányítója volt a kor hivatalos, jobboldali sajtóvilágának. 1925-ben vált meg lapjától. – Az említett Mester-féle akció feltehetően egy ekkor Miklós és Rákosi közötti közeledés létrehozásának terve volt. Ma már kideríthetetlen, hogy mire vonatkozik ez az utalás.

beléd, mert ide vissza akarlak húzni, hanem azért, hogy vigyél ki innen. Itt én megbukom és megdöglöm, bármilyen buta gyáva-sággal bújtam a borozóba és a langyos, félkemény vígjátékba.

Szívem, édes, okos, – igenis mondtam: negyven éven túl ne változtass. De drága szívem, ez döglött meg bennem, ez a meggyőződés. Fenét meggyőződés: ez a kifogás, ez a halogatás, ez a langyosság, ez a napról-napra tengődés, ez a gyomorégéses jóllakottsága egy-két régi sikernek és ez a narkotikuma egy rongyos folyószámlának. Te okos, okos, te értelmes, te bűnösen emberismerő: lásd be, hogy most vetted te a mérget, ami meggyógyított, – én arra a nyugtalanságra születtem, amire te, és arra a tehetségtelenségére a sima bűnnek, ezért döglöttem én estig az ágyban, ezért narkotizáltam én magamat a legpiszokabb rongy kártyával, a legkisebb rongy emberekkel, ezért borogattam én magamat konflissal, borozóval, vendégekkel, alkohollal, egy lusta kábulatba bújtam, gyáva-ságból az igazi életemmel szemben, mert rongy hiúságból polgári rendes szerettem volna lenni, de éppúgy nem tudok, mint te, éppúgy imádom ezt a kurva mesterségemet, annak az izgalmát, szenvedését, bolyongását, fényét, piszkát, szerelmét és csalódását, mint te, – de megdöglöttem ebben a rossz meleg levegőben, és csak most ébredtem fel belőle, amikor rájöttem, hogy nem lehet nélküled élni, – mért nem lehet nélküled élni? – mert te vagy én és én vagyok te, és nem ok nélkül kergetett össze a jó Isten bennünket együtt nevetni és sírni, dolgozni, veszekedni, kibékülni, egymás karjában sírva az égbe repülni, egymás hibáját gyűlölettel figyelni és egymás szívét imádni, egymástól elhidegülni és egymásba beleszeretni, a koporsóig egymás kezét fogni.

Marha fejemmel csak sejtettem ezt addig, amíg jó okosak és rossz okosak szét nem vertek minket: most tudom. Azt mondta szegény Mester: nem tudok egy nővel élni. Drága szívem, testem és vérem, aki vagy, egy-fejű, egy-eszű, velem-egy értelmem és idegrendszerem: tudsz te létezni vala-

kivel, aki kvalifikálva van polgárilag arra, hogy tudjon, egy nővel élni? Tudsz te létezni mással, mint aki csak meghalni tud egy nőért, tudsz te érdeklődni öt percnél tovább az iránt, akit nem te tanítasz meg szerelmesnek és jónak lenni, akit nem te teremtesz magadnak?

Érted, amit kifejezni akarok? Rövid idő volt az a pár óra, amit veled töltöttem, hogy ezt elmondjam. Bután és gyorsan azt kellett mondani: nagy rázkódtatás ért, megváltoztam. És mit mondjál Mestereknek és Messingereknek⁷, hogy megértsék az ajánlatomat? Nincs számukra más kifejezés. De nekem van, nem az eszedhez, hanem az idegrendszeredhez és az életedhez egy drótnélküli kifejezésmódom, amit kell, hogy megértsél ezekből az emberi szavakból: most már nélküled sehogy, veled az égbe. Veled a bizonytalan és vad rövid pár esztendőbe. Veled oda, ahol neked jó és izgalmas, mert nekem is csak ott jó. Veled a zivatarba, mert te ott szeretsz, és nekem szentimentális kéj az esernyőt tartani föléd. Veled azért, hogy szenvedjek miattad, veled azért, hogy minden múltó idegszenvedélyed után lássalak mosolyogva és fáradtan hazajönni hozzám pihenni. Veled azért, hogy belőlem merítsd a bátorságot mindenre, amihez kedved van, mert tudod, hogy én vagyok a te fűtött szobád, a te borogatásod, a te paplanod és a te orvosságod, és minden évben egyszer egy hétig én vagyok a te érzéki szerelmed, és aztán a te pihenésed megint ötven hétig. És nem kell most már nekem senki és semmi, csak ez a példátlan veled-élés, amit semmi polgári elme nem ért meg, az a polgári nyugalom-elme, ami után mind a ketten boldogtalanul és reménytelenül vágyódunk, a szép kis Szegő-kertek és szép kis hitves-életek, amiknek mind a ketten bámuló tehetség-telenjei vagyunk, de ami helyett van egy gyönyörű valamink, az Istentől áldott korkülönbségünk, amit ők szintén nem értenek meg, mert ez teszi azt, hogy egy kitanult, viharvert, jóvá-llett,

⁷ Feltehetően Dr. Messinger Simon (1862– ?) jogi szakíró, aki mint színműíró is tevékenykedett.

elaludt és általad felébresztett férfi-Lili vagyok, és te vagy a kezdő asszony-Feri, – és esküszöm neked, hogy minden köznap-i okosságon és förtelmes sablon-butaságon túl soha az isten nem teremtett úgy egymásnak két embert, mint bennünket, csak át kellett égnünk ezen a szenvedésen, meg kellett tudnunk, hogy vad szerelmek hány hónapig tombolnak, hogy alusznak el, hogy ébrednek újra, hogy sírnak és nevetnek, hogy olvadnak barátságba, hogy lángolnak fel dollár-csekkekben, hogy viszik az embert a szublimátoldathoz és hogy viszik a körömollót a pulzus-érhez, hogy lesz belőlük imprezarió-génie [!] és két heti undor, és utazás és béke és félrelépés és elvagyódás és örök búcsú és megtisztult okosság és önvédelem és szép ruha és álmatlan éjszaka és korlátolt ál-barátok ítéletmondása és rettenetes ijedtség és aggódás és kétség és gyógyíthatatlannak látszó unalmas undor és felséges nászutazás és okos örök-barátság és ötven hét szünet és akkor megint két hét visszatérő véresen érzei egymás-szemébe-meredés, és ha kell: egy okos és szép kis gyerek, annyi szenvedés emléke, valaki, aki aztán mind a kettőnket meg fog érteni és imádni fog, ahogy mi fogjuk imádni őt, ha az a jó Isten olyan kegyes lesz hozzánk, hogy még összehoz bennünket, és ha te meg tudod érteni azt, hogy elég volt nekem abból a rettenetből, ami volt, és hogy rájöttem: azért vagyok a világon, hogy tehetséges és boldog legyek, és hogy szeretni és ragyogni tanítsam azt az egyetlen emberi lényt a világon, aki nekem az életet jelenti.

Feri.

Elküldöm ezt a levelet, nem kell rá válasz, csak egy szó egy cédulán, hogy átvetted, vagy egy szó a telefonon, hogy elolvastad. És egy kis titkos hiúság, hogy elteszed magadnak örök emlékül a legbolondabb okostól, akár kellek neked akár nem.

Közli: TÓTH ANDRÁS